

3. Borchmann S. Headlines as illocutionary subacts: the genre-specificity of headlines. *Journal of Pragmatics*. 2024. Vol. 220. P. 73–99. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0378216623003041?via%3Dihub> (дата звернення: 28.04.2026).

4. Nickl P., Moussaïd M. Lorenz-Spreen P. The evolution of online news headlines. *Humanities and Social Sciences Communications*. 2025. Vol. 12, 364. URL: <https://doi.org/10.1057/s41599-025-04514-7> (дата звернення: 28.04.2026).

УДК 070.1:355.01

*Марченко Ю. Ю., здобувачка вищої освіти;
Чорнодон М. І., доцент
кафедри журналістики та соціальних комунікацій
Донецького національного університету імені Василя Стуса*

ТРАНСФОРМАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ МЕДІА В УМОВАХ ВІЙНИ: ЗМІНА ДЖЕРЕЛ СПОЖИВАННЯ НОВИН ТА НОВІ ВИМОГИ ДО ЖУРНАЛІСТИКИ

***Анотація.** Проаналізовано трансформацію українського медіапростору під час повномасштабного вторгнення РФ крізь призму зміни джерел споживання новин. На основі аналізу статистичних даних визначено домінування месенджерів та соціальних мереж, зокрема Telegram, як ключового каналу отримання інформації. Досліджено професійні виклики, пов'язані з анонімністю джерел, зростанням емоційного напруження в новинах та необхідністю опановувати цифрові інструменти для перевірки фактів (OSINT). Виявлено, що зміна парадигми медіаспоживання сформувала нові професійні вимоги – оперативність, конвергентність та соціальну відповідальність журналіста як модератора інформаційної безпеки.*

***Ключові слова:** медіаспоживання, Telegram, журналістика, інформаційна війна, новини, трансформація медіа, верифікація інформації, конвергентність, OSINT.*

Актуальність. Повномасштабне вторгнення Російської Федерації в Україну спричинило докорінну перебудову медіасистеми, перетворивши інформацію на критично важливий ресурс національної безпеки. Фактор швидкості в умовах воєнного стану став вирішальним, що призвело до домінування цифрових платформ над класичними медіаресурсами. Дослідження цієї теми дає змогу усвідомити масштаб трансформації журналістської діяльності, її моральних орієнтирів та інструментарію під тиском постійних інформаційних атак. Медіапростір перетворився на змагання за прихильність аудиторії, що висуває перед науковцями завдання проаналізувати оновлені вимоги до роботи сучасного медіапрацівника.

Основна частина. Аналіз сучасної соціологічної структури медіаспоживання свідчить про кардинальне зміщення пріоритетів української аудиторії. За

даними провідних досліджень, понад 80 % населення України отримує новини переважно з соціальних мереж, де Telegram займає лідируючу позицію з охопленням понад 70 % користувачів [1]. Популярність месенджерів зумовлена їх архітектурною гнучкістю: миттєвими сповіщеннями, низькими вимогами до швидкості інтернет-з'єднання та відсутністю жорсткої редакційної модерації. Водночас така зміна технологічних пріоритетів стала справжнім викликом для класичних редакцій, поставивши їх у складні умови вибору між швидкістю та якістю: необхідність конкурувати у швидкості з анонімними каналами часто вступає в суперечність із професійним обов'язком ретельної перевірки фактів.

Ще одним складним викликом стала масова анонімність джерел у мережі. Оскільки Telegram-канали часто працюють без жодних правових чи етичних обмежень, офіційні редакції змушені докорінно змінювати свої стратегії. Замість простої ретрансляції подій медіа тепер виконують роль інформаційного фільтра, головним завданням якого є відсіювання маніпуляцій та підтвердження достовірності кожного факту [4].

Важливою трансформацією медіапроцесів стала адаптація форматів під нові потреби аудиторії. В умовах війни спостерігається фрагментарність сприйняття інформації, що зумовило розвиток конвергентної журналістики. Тепер один інформаційний привід має одночасно транслюватися через різні канали: від глибокого аналітичного тексту до лаконічних інтерактивних карток чи коротких відео [2]. Технологічне підкріплення таких форматів вимагає від фахівця навичок роботи з OSINT-інструментами. Верифікація знімків із зони бойових дій та аналіз метаданих стали тими базовими компетенціями, що дають змогу професійним редакціям зберігати авторитет на фоні хаотичного аматорського контенту [3]. Водночас зміна форми подачі матеріалу нерозривно пов'язана з глибоким переосмисленням етичної ролі медіа. Війна перетворила журналіста зі спостерігача на активного учасника подій, відповідального за психологічний стан суспільства. Якщо конвергентність вирішує питання швидкості, то використання сторітелінгу та персоналізованих історій допомагає підтримувати емпатію та єдність. Проте така емоціоналізація контенту вимагає від редакцій особливої етичної пильності, щоб зберегти баланс між людяністю та ризиком перетворення журналістики на інструмент маніпуляції чи пропаганди [5].

Український досвід має безпосередній вплив на світові стандарти. Провідні глобальні медіагіганти, як-от BBC, CNN та The New York Times, змушені були переглянути свої протоколи роботи з user-generated content (контентом користувачів) саме на прикладі війни в Україні. Створення спеціалізованих відділів моніторингу українського сегменту соцмереж свідчить про те, що локальний цифровий простір став основним джерелом візуальних доказів для світової історії новин, диктуючи нові правила верифікації для всієї глобальної медіаспільноти [3].

Висновки. Підсумовуючи, можна констатувати, що повномасштабне вторгнення РФ стало каталізатором незворотних змін у медіапросторі. Домінування соціальних платформ, зокрема Telegram, не лише змінило звички споживання новин, а й висунуло нові жорсткі вимоги до журналістської професії. Ключовими векторами адаптації медіа стали перехід до моделі миттєвої верифікації, опанування OSINT-технологій та впровадження принципів цифрової конвергентності.

Головним викликом залишається збереження балансу між оперативністю, яка диктується алгоритмами платформ, та достовірністю, що є фундаментом довіри аудиторії. Майбутнє журналістики в умовах тривалої війни залежатиме від здатності редакцій поєднувати технологічні інновації з просвітницькою місією, де медіа стають не лише джерелом фактів, а й інструментом захисту критичного мислення суспільства.

Список використаних джерел

1. Аналітика цифрових платформ: збірка аналіт. матеріалів. *Детектор медіа*. 2026. URL: <https://detector.media/> (дата звернення: 11.04.2026).
2. Дослідження медіаспоживання в Україні, 2024: звіт. *USAID-Internews*. Київ: InternewsUkraine, 2024. 45 с.
3. Зміни у споживанні медіа українцями: аналіт. звіт. *GradusResearch*. 2024. URL: <https://gradus.app/> (дата звернення: 12.04.2026).
4. Соціологічні дані щодо джерел новин: інформ. бюлетень. *РБК-Україна*. 2025. URL: <https://www.rbc.ua/> (дата звернення: 10.04.2026).

УДК 070.11:316.77:81'42

*Ступка Я. О., здобувачка вищої освіти;
наук. керівник: Василенко В. Ю., кандидат наук
із соціальних комунікацій,
доцент кафедри журналістики та соціальних комунікацій
Донецького національного університету імені Василя Стуса*

РОЗМЕЖУВАННЯ ФАКТУ ТА КОМЕНТАРЯ В ІНФОРМАЦІЙНИХ ЖАНРАХ

Анотація. У роботі досліджується розмежування факту та коментаря в інформаційних жанрах. Розглянуто приклади недотримання журналістських стандартів та порушення. Визначено основні ознаки фактичної та оцінної інформації.

Ключові слова: факт, коментар, інформаційний жанр, медіа.

Вступ. У сучасному світі, де поширюється значний обсяг інформації та швидкість її сприйняття, важливим є критичний підхід до сприйняття новинного контенту. Журналіст має бути максимально об'єктивним, дотримуючись стандартів. Коментарі журналіста мають бути чітко відокремлені від фактів та думок експертів.

Метою дослідження є аналіз порушень журналістського стандарту відокремлення фактів від коментарів у новинах українського онлайн-медіа.

Основний текст. Під час моніторингу популярних онлайн-медіа, проведеного в межах підготовки «Білого списку Інституту масової інформації», експерти Інституту масової інформації помітили типові помилки в новинах, що призводять до порушення журналістського стандарту відокремлення фактів від коментарів [4]. Надання інформації повинно гарантувати однозначне розмежування джерел висловлювань.